

Юлія ВАСЕЧКО

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

Формування фінансової звітності на міжнародному та національному рівнях є складним процесом, що має свої особливості в нормативному регулюванні, методах та підходах до представлення фінансових даних. Головною метою цього процесу є забезпечення прозорості, порівнянності та надійності фінансової інформації для різних категорій користувачів, таких як інвестори, кредитори, регуляторні органи та управлінський персонал.

Успішне формування фінансової звітності сприяє не лише прийняттю обґрунтованих рішень, а й зміцненню довіри до підприємств з боку зацікавлених сторін. Прозора фінансова звітність дозволяє більш ефективно залучати інвестиції та співпрацювати з партнерами на міжнародному рівні. Дотримання стандартів у складанні фінансової звітності є критично важливим для стабільності та розвитку бізнесу в умовах глобалізації [3].

У світовій практиці існують дві основні системи фінансової звітності: Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та національні стандарти бухгалтерського обліку (табл. 1), які регулюються відповідними державними органами. МСФЗ сприяють уніфікації підходів до складання фінансової звітності в різних країнах, що дозволяє порівнювати фінансові показники підприємств на міжнародному рівні. Національні стандарти, зокрема Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) в Україні, враховують специфіку місцевих економічних, податкових і законодавчих умов. Це створює можливості для ефективного управління фінансовими ресурсами на національному рівні, а також сприяє міжнародній інтеграції та залученню інвестицій. Таке поєднання стандартів забезпечує більш високу якість фінансової звітності та підвищує довіру інвесторів.

Таблиця 1

Порівняння МСФЗ і національних стандартів бухгалтерського обліку

Критерій	Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ)	Національні стандарти бухгалтерського обліку (НП(С)БО)
Мета	Забезпечення прозорості та порівнянності фінансових даних у міжнародному контексті	Відповідність національним податковим, економічним та юридичним вимогам
Орган регулювання	Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB)	Міністерство фінансів або відповідні національні регулятори

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Принципи оцінки активів	Справедлива вартість (ринкова оцінка активів)	Історична вартість (первісна вартість при придбанні)
Розкриття інформації	Деталізовані вимоги до розкриття інформації про активи, зобов'язання, доходи, витрати	Відповідність вимогам місцевого законодавства та менший обсяг розкриття
Аудиторські вимоги	Обов'язкова незалежна аудиторська перевірка для міжнародних компаній	Аудит необхідний для великих підприємств, але регулюється національними законами
Призначення	Для міжнародних інвесторів, кредиторів, регуляторів	Для податкових органів, державних структур, місцевих користувачів фінансової звітності
Галузь застосування	Переважно використовується великими, публічними та міжнародними компаніями	Використовується для всіх підприємств у межах юрисдикції конкретної країни
Оцінка доходів та витрат	Акцент на нарахувальній основі (розподіл доходів і витрат за періодами)	Частіше використовується касовий метод або гібридний підхід
Податкова звітність	Не враховує місцеві податкові особливості	Тісно пов'язана з податковими деклараціями і розрахунками
Вплив на інвестиції	Полегшує залучення міжнародних інвестицій завдяки єдиній системі обліку	Оцінка інвестицій обмежена національними показниками
Періодичність оновлення	Регулярно оновлюються відповідно до змін у міжнародній практиці	Зміни залежать від національних законодавчих та економічних умов
Вимоги до розкриття ризиків	Вимагає детального розкриття фінансових ризиків і факторів, що впливають на діяльність	Розкриття ризиків залежить від вимог національних стандартів і може бути обмеженим

Примітка: джерело складено автором

На міжнародному рівні основним підходом є застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), розроблених Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB). МСФЗ були створені для встановлення єдиних принципів формування звітності в різних країнах, що суттєво спрощує порівняння фінансових показників компаній з різних економік.

Ключовим аспектом МСФЗ є концепція справедливого представлення, яка вимагає, щоб фінансова звітність максимально точно відображала економічну суть господарських операцій, а не лише їх юридичну форму. Цей підхід підкреслює важливість прозорості, економічної сутності та можливості порівняння звітності, що стає критично важливим у

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

контексті глобалізації бізнесу та активного залучення міжнародних інвесторів.

Компанії, які планують вихід на міжнародні ринки або співпрацюють із закордонними партнерами, часто переходять на МСФЗ, щоб забезпечити зрозумілість і довіру до своєї звітності серед іноземних користувачів. Це не лише відкриває нові можливості для залучення капіталу, а й сприяє підвищенню конкурентоспроможності на глобальному ринку. Таким чином, дотримання МСФЗ стає важливим кроком для компаній, які прагнуть зміцнити свої позиції на міжнародній арені.

Національні стандарти бухгалтерського обліку, які застосовуються в різних країнах, розробляються з урахуванням місцевих законодавчих вимог, економічних умов та податкових норм. В Україні процес формування фінансової звітності регулюється Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які були створені Міністерством фінансів. Ці стандарти враховують особливості економічної діяльності підприємств у країні та вимоги податкового законодавства, що робить основний акцент на дотриманні місцевих норм і правил. Це забезпечує відповідність вимогам податкових органів і інших регуляторних установ, що є критично важливим для стабільної діяльності підприємств.

Формування таких стандартів допомагає підприємствам більш ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами та адаптуватися до змін у ринковому середовищі. Додатково, національні стандарти сприяють підвищенню прозорості фінансової звітності, що зміцнює довіру з боку інвесторів та партнерів. Вони також забезпечують можливість для підприємств покращувати свою фінансову звітність, що в кінцевому підсумку може стати основою для їхньої міжнародної інтеграції та залучення іноземних інвестицій [1].

Відмінності між міжнародним і національним підходами до формування фінансової звітності проявляються у принципах оцінки активів і зобов'язань, обліку доходів та витрат, а також у методах розкриття інформації. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) акцентують увагу на принципі справедливої вартості активів, що дозволяє підприємствам відображати їхню актуальну ринкову вартість. У той же час, національні стандарти бухгалтерського обліку, такі як НП(С)БО в Україні, зазвичай використовують принцип історичної вартості, що базується на первинних витратах на придбання активів. Ця різниця у підходах до звітності значно впливає на фінансові результати підприємств, їхню рентабельність та капітал. Такі варіації у методах оцінки можуть призводити до різного сприйняття фінансової стійкості компаній та їхнього потенціалу для залучення інвестицій. У світлі глобалізації та інтеграції ринків, важливо враховувати ці відмінності, оскільки вони можуть впливати на рішення інвесторів і кредиторів щодо підтримки або фінансування підприємств (рис. 1).

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

1.1) Оцінка активів:
• МСФЗ: Використовується справедлива (ринкова) вартість активів. • Національні стандарти: Історична вартість активів, що враховує витрати на їх придбання.
1.2) Оцінка зобов'язань:
• МСФЗ: Оцінка на основі поточної вартості майбутніх платежів. • Національні стандарти: Зобов'язання оцінюються за номінальною вартістю на момент виникнення.
1.3) Розкриття інформації:
• МСФЗ: Детальні та розширені вимоги щодо розкриття інформації для користувачів. • Національні стандарти: Обмеженіші вимоги щодо розкриття інформації.
1.4) Подання фінансових результатів:
• МСФЗ: Звіт про сукупний дохід, що враховує всі зміни в активах і зобов'язаннях. • Національні стандарти: Традиційний звіт про прибутки та збитки.
1.5) Податкова звітність:
• МСФЗ: Не передбачає обов'язкового врахування податкових аспектів під час складання фінансової звітності. • Національні стандарти: Податкова звітність є невід'ємною частиною фінансової звітності.

Рис. 1. Різниця між міжнародним і національним підходами до формування фінансової звітності

Примітка: джерело складено автором

З метою гармонізації національних стандартів із міжнародними, багато країн, включно з Україною, поступово впроваджують елементи МСФЗ у свою практику. Це передбачає адаптацію національних положень до міжнародних принципів обліку, покращення законодавчої бази та підготовку фахівців. НП(С)БО в Україні мають значні схожості з міжнародними стандартами, проте їх застосування здебільшого зорієнтоване на виконання вимог податкового обліку. Наприклад, деякі підприємства в Україні, зокрема публічні акціонерні товариства, банки та фінансові установи, зобов'язані вести облік за МСФЗ, що забезпечує вищий рівень порівнянності їхньої звітності з іноземними компаніями.

На практиці це призводить до можливості складання фінансової звітності за двома системами паралельно, що викликає додаткові витрати та ускладнює процес управління. Великі корпорації, що функціонують на міжнародних ринках, повинні відповідати вимогам місцевого законодавства (НП(С)БО) та міжнародних стандартів (МСФЗ), що потребує значних ресурсів і залучення професійних аудиторів. Однак така подвійна система забезпечує ширшу інформованість різних груп користувачів, включно з міжнародними інвесторами, акціонерами та кредиторами.

Отже, підходи до формування фінансової звітності на міжнародному та національному рівнях мають свої унікальні особливості, які відображають як міжнародні тенденції, так і специфіку місцевих економічних систем. Гармонізація цих підходів є важливим напрямком розвитку національних стандартів, що дозволяє зменшити розбіжності

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

між ними, підвищити якість фінансової інформації та забезпечити прозорість і зрозумілість звітності для всіх користувачів незалежно від їх місцезнаходження [2].

Сучасні підприємства, особливо ті, що працюють на міжнародних ринках, потребують адаптації своїх фінансових звітів до різних стандартів, щоб задовольнити вимоги інвесторів, кредиторів і регуляторних органів. Це вимагає від них значних зусиль у розробці облікових політик та процесів, що відповідають як національним, так і міжнародним нормам. Водночас, підвищена вимога до прозорості фінансової звітності може стимулювати компанії до впровадження більш ефективних управлінських практик, що, в свою чергу, покращує їх фінансову стійкість.

З огляду на ці обставини, важливість узгодження стандартів стає очевидною. Чим більше країни сприяють інтеграції своїх національних стандартів із міжнародними, тим легше підприємствам виходити на глобальні ринки, залучати інвестиції та покращувати свою конкурентоспроможність. Тому гармонізація фінансової звітності є стратегічно важливою задачею для всіх учасників економічного процесу.

Список використаної літератури:

1. Кононенко Л., Булат Л., Лісечко О. Фінансова звітність підприємства як об'єкт судово-економічної експертизи. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності*. 2021. С. 449 – 453.
2. Демко І.І., Марущак В.В. Порівняння національних та міжнародних стандартів (положень) бухгалтерського обліку щодо оформлення фінансової звітності підприємств, 2022. С. 87 – 88
3. Непочатенко О.О., Пташник С.А. Фінансовий менеджмент як необхідна складова ефективної системи управління підприємством. *Ефективна економіка*, 2021. 5 с.

Артур ВОЛОШИН

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту

Назарій КУЧАБСЬКИЙ

аспірант

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль, Україна

**РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ
АУДИТУ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ**

Внутрішній контроль є невід'ємною складовою ефективного управління медичними закладами, оскільки забезпечує належний рівень прозорості, відповідальності та підзвітності в їхній діяльності. У контексті медичних установ, де раціональне використання ресурсів і дотримання законодавчих вимог є критично важливими, внутрішній контроль не лише допомагає мінімізувати фінансові ризики, але й сприяє підвищенню довіри з боку пацієнтів